

Ομιλία
κατά τον Εορτασμό
της «Ημέρας του Φιλελληνισμού και της Διεθνούς Αλληλεγγύης»

«Το Φιλελληνικό Κίνημα Τότε και Τώρα. 200 Χρόνια από την Έκδοση της *Κατάρας της Αθηνάς* και του *Childe Harold*»

Ευχαριστώ την κυρία Ρόζα Φλώρου, Πρόεδρο της Βυρωνικής Εταιρείας της Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου, για την πρόσκλησή της να μιλήσω στην εκδήλωση για τον εορτασμό της «Ημέρας του Φιλελληνισμού και της Διεθνούς Αλληλεγγύης», που είναι η 19η Απριλίου, ημερομηνία του θανάτου του Lord Byron στο Μεσολόγγι, του μέγιστου των φιλελλήνων, προκειμένου να αποτίσουμε φόρο τιμής στους φιλέλληνες που υπερασπίστηκαν, όπως και ο Byron, τις πανανθρώπινες αξίες της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της κοινωνικής δικαιοσύνης, αλλά και του σεβασμού της τέχνης, της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και της ομορφιάς της φύσης.

Ο όρος «φιλέλλην» απαντά για πρώτη φορά στον Ηρόδοτο και αφορά στους ξένους ηγεμόνες που αγαπούσαν τους Έλληνες. Απαντά επίσης στο πλατωνικό έργο, αλλά αφορά στους φιλοπάτριδες Έλληνες, που ενδιαφέρονταν για τη διάσωση και προβολή της χώρας τους και του πολιτισμού της. Στους νεότερους χρόνους ο φιλελληνισμός ήταν στάση πνευματικής ζωής με αναφορά στην Ελλάδα. Ιδιαίτερα από τα μέσα του 18ου αιώνα ο φιλελληνισμός των πνευματικών ανθρώπων της

Ευρώπης σήμαινε θαυμασμό και αγάπη που έφθανε μέχρι λατρείας για την αρχαία Ελλάδα και τα επιτεύγματά της στη φιλοσοφία, τη λογοτεχνία, την τέχνη και τις άλλες εκδηλώσεις του πνεύματος. Γι' αυτούς οι Έλληνες με τα έργα τους αποτελούσαν πρότυπα ζωής. Ο ιδρυτής της Αρχαιολογίας Winckelmann, από τους πρωτεργάτες του φιλελληνισμού, έγραψε το 1757: «Για να γίνουμε αμίμητοι πρέπει να μιμηθούμε την ελληνική αρχαιότητα».

Η στάση αυτή των φιλελλήνων, που κατέκλυσαν τον ελληνικό χώρο για να γνωρίσουν από κοντά την κλασική αρχαιότητα, μετουσιώθηκε σε πράξη με την καθοριστική ηθική ενίσχυση και υλική υποστήριξη τους, όπως και την εθελουσία των περισσότερων από αυτούς στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας της Ελλάδας. Έτσι στα χρόνια της Ελληνικής Επανάστασης το Φιλελληνικό Κίνημα έφθασε στην κορύφωσή του. Έκτοτε στη μακρά πορεία του ελληνικού κράτους, ο φιλελληνισμός παρουσιάζει αλλαγές και μεταπτώσεις, ανάλογα με τις επικρατούσες κάθε φορά συνθήκες.

Σήμερα, όπου οι πανανθρώπινες αξίες υποχωρούν με την παγκοσμιοποίηση και η χώρα μας είναι αντιμέτωπη με μία από τις σοβαρότερες κρίσεις της ιστορίας της, τα μηνύματα που πηγάζουν από την ποίηση, τις ιδέες, την αγωνιστικότητα και την εθελουσία για την Ελληνική Ανεξαρτησία του μέγιστου των φιλελλήνων, του Byron, είναι επίκαιρα, φέρνουν τον Byron στον 21ο αιώνα και αυτός μάς δείχνει το δρόμο για νέους αγώνες.

Εξαιρετικά συγκινητική είναι η εκδήλωση συμπαράστασης και αλληλεγγύης των σύγχρονων φιλελλήνων απ' όλα τα μέρη της γης προς τη χειμαζόμενη πατρίδα μας, που συμπυκνώνεται στη φράση τους «ΕΙΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ».

Πρόκειται για ιστορική φράση που περιέχεται στην Εισαγωγή του λυρικού δράματος του Πέρσου Σέλλεϋ (Percy Bysshe Shelley) με τίτλο *HELLAS*. Ο Σέλλεϋ, μέγας ελληνολάτρης ποιητής, συνέθεσε το έργο *HELLAS*, το 1821, όταν, ευρισκόμενος μαζί με τον Byron στην Πίζα της Ιταλίας, πληροφορήθηκε την έκρηξη της Ελληνικής Επανάστασης από τη Διακήρυξη του Αλέξανδρου Υψηλάντη, που την είχε φέρει και στους δύο ποιητές ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος. Με το έργο του αυτό ο Σέλλεϋ προφήτεψε το θρίαμβο της Ελλάδας και την επιβολή των αρετών του κλασικού πολιτισμού πάνω στα έθνη και τις τυραννίες του σύγχρονου κόσμου. Ο ίδιος εξήγησε ως εξής τη φράση «ΕΙΜΑΣΤΕ ΟΛΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ»: «Οι νόμοι μας, η φιλολογία μας, η θρησκεία μας, οι τέχνες μας έχουν τις ρίζες τους στην Ελλάδα. Γιατί, χωρίς την Ελλάδα, η Ρώμη – η οδηγήτρια, η κατακτήτρια, η μητρόπολη των προγόνων μας -, δεν θα μπορούσε να σκορπίσει κανένα φως και θα ήμασταν ακόμη άγριοι και ειδωλολάτρες».

Ο υψηλότερος φόρος τιμής που αποδίδουμε ειδικότερα σήμερα στον Byron οφείλεται στο γεγονός ότι συμπληρώνονται 200 χρόνια από τη δημοσίευση δύο έργων της φιλελληνικής του ποίησης, του *Childe Harold* και της *Κατάρας της Αθηνάς*, που έχουν σχέση με την καταστροφή του Ιερού της Αθηνάς στην Ακρόπολη. Επίσης, συμπληρώθηκαν 200 χρόνια, στις 27 Φεβρουαρίου 2012, του παρθενικού λόγου του Byron στη Βουλή των Λόρδων υπέρ των αδύνατων Λουδδιτών.

Ο Byron, ένας από τους μεγαλύτερους λυρικούς και σατιρικούς ποιητές του 19ου αιώνα, εμπνεύστηκε τη φιλελληνική του ποίηση από

τις ομορφιές, τους ιστορικούς τόπους και τα μνημεία της Ελλάδας, που γνώρισε στο πρώτο του ταξίδι, το οποίο πραγματοποίησε από 29 Σεπτεμβρίου 1809 έως τις 22 Απριλίου 1811, με μικρή διακοπή ενδιάμεσα για να επισκεφθεί την Κωνσταντινούπολη και τις Μικρασιατικές ακτές.

Στη θεματολογία της φιλελληνικής ποίησης κυριαρχεί η ελληνική φύση με τις περιγραφές των καλλονών της και η εξύμνηση του ένδοξου παρελθόντος σε σύγκριση πάντα με το άσημο παρόν των σύγχρονών του Νεοελλήνων.

Το θεματικό αυτό στοιχείο της σύγκρισης του ένδοξου παρελθόντος σε σχέση με το άσημο παρόν των σκλαβωμένων, το χρησιμοποιούσε συχνά στο έργο του ο Άγγλος ποιητής ως κίνητρο προς τους Νεοέλληνες, για να ξεκινήσουν νέους αγώνες και κατορθώματα, όπως εκείνα των προγόνων τους, του Λεωνίδα και του Θεμιστοκλή, για την ανάκτηση της ελευθερίας τους. Και τούτο, γιατί ο Byron πίστευε ότι οι Έλληνες δεν είχαν χάσει την ελπίδα για την απελευθέρωσή τους, παρά τα 400 χρόνια της σκλαβιάς τους, αντίθετα προς τους άλλους περιηγητές του ελληνικού χώρου, που τους θεωρούσαν νεκρό λαό.

Η ποίηση του Byron βαθύτατα πολιτική, με επένδυση από κλασικά και ρομαντικά στοιχεία, επηρέασε την πνευματική ζωή του τόπου καθ' όλη τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα. Έκτοτε επικράτησε ο πολιτικός Βυρωνισμός, ενώ ο λογοτεχνικός Βυρωνισμός, που αποτελεί βασικά τη φιλελληνική ποίηση, λειτούργησε ως συμπλήρωμα του πολιτικού, για να βοηθήσει να κυκλοφορήσουν ευκολότερα στο ευρύ κοινό τα βυρωνικά μηνύματα.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο εξετάζεται η ποίηση του Byron με την οποία κατήγγειλε την αφαίρεση των αρχαιοτήτων και την καταστροφή του Ιερού της Αθηνάς από τον Σκώτο Έλγιν, που υπηρετούσε τότε ως Πρεσβευτής της Αγγλίας στην Τουρκία. Ο Έλγιν χάρη στο αξίωμά του αυτό εφοδιάσθηκε με φερμάνι της Υψηλής Πύλης, στις 6 Ιουλίου 1801, που του παρείχε την άδεια να λεηλατήσει το Ιερό της Αθηνάς. Μπροστά στο μέγεθος της καταστροφής των μνημείων ύψωσαν φωνή διαμαρτυρίας οι τότε ξένοι περιηγητές και προσκυνητές του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού και ιδιαίτερα οι σύγχρονοι συμπατριώτες τού Έλγιν Clarke, Dodwell, Hobhouse και κυρίως η πιο φιλελεύθερη φωνή της Ευρώπης εκείνη την εποχή, ο Byron.

Ο Έλγιν είχε αφαιρέσει 253 αρχαία ανάγλυφα και αγάλματα εκτός από τα μικρά αντικείμενα. Στον αριθμό αυτό περιέχονται μετόπες και πλάκες(λίθοι) της ζωφόρου του Παρθενώνα, αγάλματα από το ανατολικό και το δυτικό αέτωμα, η Καρυάτιδα και ο κομψός κίονας του Ερεχθείου, το μεγάλο άγαλμα του Βάκχου πάνω από το θέατρο του Διονύσου κ.λπ.

Την ιεροσυλία του Έλγιν καυτηρίασε ο Byron με τις στροφές 11-15 του β' άσματος του *Childe Harold*, κυρίως όμως με την *Κατάρα της Αθηνάς* και τα δύο επιγράμματα που προσγράφονται σ' αυτόν.

Στις στροφές του *Childe Harold* που δημοσιεύθηκε πρώτο, το 1812, και έκανε διάσημο τον Byron, μέσα σε μία νύχτα, όπως ο ίδιος έγραψε, ο ποιητής εκφράζει τη λύπη του και την αγανάκτησή του για την καταστροφή των μνημείων της Ακρόπολης και καταριέται την ώρα που ο Έλγιν ξεκίνησε από την Αγγλία για να πάρει τους θεούς της Ελλάδας. Στις σημειώσεις του ίδιου άσματος περιέχεται η

χαρακτηριστική δήλωσή του: «διάκειμαι ευνοϊκά υπέρ της Ελλάδας από τα νεανικά μου χρόνια και δεν πιστεύω ότι η τιμή της Αγγλίας προβάλλεται με τη λεηλασία των Ινδιών ή της Αθήνας».

Το ποίημα ωστόσο που εξ ολοκλήρου στηλιτεύει την ανίερη πράξη του Έλγιν είναι *Η Κατάρα της Αθηνάς*. Είναι καυστική σάτιρα την οποία συνέθεσε ο Byron στο Μοναστήρι των Καπουτσίνων στην Πλάκα, το 1811, αποτελείται από 312 στίχους και το δημοσίευσε για πρώτη φορά σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων, το 1812. Στο ποίημα εμφανίζεται η ίδια η Αθηνά λυπημένη και αγανακτισμένη για την καταστροφή του Ιερού της από τον Έλγιν, τον οποίο θεωρεί χειρότερο από τον Αλάριχο των Γόθων, που λεηλάτησε την πόλη της το 395 μ.Χ. και από τον Ηρόστρατο, που έβαλε φωτιά στο ναό της Αρτέμιδος στην Έφεσο και κατέστρεψε ένα από τα επτά θαύματα του κόσμου. Καταριέται για αυτό τον Έλγιν, τη γενιά του και τη χώρα που τον γέννησε και προβλέπει τη διάλυση της αυτοκρατορίας της.

Ως παρακολουθήματα της *Κατάρας της Αθηνάς* έχουν συντεθεί στα λατινικά με καυστικότερο βυρωνικό πνεύμα δύο επιγράμματα κατά του Έλγιν. Το ένα επίγραμμα που αποδίδει το μέγεθος της καταστροφής είναι το εξής:

Quod non fecerunt Goti

Hoc fecerunt Scoti

Και το άλλο με τίτλο «*Carmina Byronis in G. Elgin*» και με τον ελληνικό τίτλο «*Μίμησις*» έχει ως θέμα την τιμωρία του Έλγιν από την Αθηνά και την Αφροδίτη, που τον περιποιήθηκαν δεόντως, με τις συμφορές που

του έδωσαν στην υγεία του και στη σχέση του με την σύζυγό του Μαίρη Έλγιν.

Το ποίημα της *Κατάρας της Αθηνάς* δεν εντάσσεται στα καλύτερα ποιήματα του Byron, όπως ο ίδιος πίστευε, όμως ουδέποτε απαρνήθηκε το περιεχόμενό του, παρά τις πιέσεις που δέχθηκε, όπως φαίνεται σ' επιστολή του το 1821 προς τον εκδότη του Murray, στον οποίο έγραψε τα εξής: « Αντιτάχθηκα και θα αντιτάσσομαι πάντα στη ληστεία των λειψάνων της Αθήνας για να διδάξουν τους Άγγλους γλυπτική. Αλλά γιατί το κάνουν αυτό; Τα αρχαία είναι τόσο ποιητικά στο Πικαντίλλυ όσο ήταν και στον Παρθενώνα, αλλά ο βράχος του είναι λιγότερο ποιητικός χωρίς αυτά. Αυτή είναι η ποίηση της τέχνης».

Η *Κατάρα της Αθηνάς* και οι στροφές του *Childe Harold* έθεσαν ένα τεράστιο ηθικό πρόβλημα και εξήγειραν την αγανάκτηση των εραστών της ομορφιάς και της δόξας της αρχαίας Ελλάδας. Ιδιαίτερα συγκίνησαν το ελληνικό κοινό και τόνωσαν την αγωνιστικότητά του για τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων του. Σ' αυτό συνέβαλαν ουσιαστικά οι μεταφράσεις των έργων αυτών, που μετέδωσαν το μήνυμα στο ευρύτερο ελληνικό κοινό που δεν γνώριζε τη γλώσσα του πρωτοτύπου.

Οι μεταφράσεις των βυρωνικών έργων είναι μία από τις σημαντικότερες εκδηλώσεις του Βυρωνισμού στην Ελλάδα. Όπως ήταν φυσικό τη μεγαλύτερη κυκλοφορία γνώρισαν οι μεταφράσεις της φιλελληνικής ποίησης. Αυτές εμφανίσθηκαν κατά τον 19ο αιώνα σε δύσκολες στιγμές του ελληνισμού και τόνωσαν τον πατριωτισμό των Ελλήνων. Κατά τον 20ο αιώνα και έως σήμερα η εμφάνιση και κυκλοφορία τους είναι πρόσφορα τιμής στους αγωνιστές της Ελληνικής

Επανάστασης, στους οποίους κατατάσσεται ο Byron. Αυτές συμπίπτουν ως επί το πλείστον με τις εθνικές επετείους, όπως είναι της εκατονταετηρίδας ή της εκατονπεντηκονταετηρίδας της Ελληνικής Επανάστασης ή του θανάτου του Byron. Αν και οι περισσότερες μεταφράσεις δεν καταξιώνονται αισθητικά, εντούτοις μετέδωσαν το βυρωνικό μήνυμα που μετέφεραν.

Η Κατάρα της Αθηνάς είχε πολλές μεταφράσεις στα ελληνικά όχι μόνον ως διαμαρτυρία για την ιεροσυλία του Έλγιν, αλλά και ως διακήρυξη των εθνικών δικαιωμάτων για την αποκατάσταση του Παρθενώνα, του «εντελεστέρου» μνημείου της τέχνης, που αποτελεί σύμβολο της εθνικής πολιτιστικής μας ταυτότητας και σύμβολο της Δημοκρατίας.

Εκτός από τις μεταφράσεις ανιχνεύουμε και απηχήσεις της βυρωνικής ποίησης για τη σύληση του Παρθενώνα σε κείμενα εκπροσώπων της ελληνικής λογοσύνης και Άγγλων αξιωματούχων, που συνέβαλαν στη διατήρηση επί σκηνής του θέματος της επιστροφής των Μαρμάρων στη διάρκεια των δύο αιώνων.

Είναι χαρακτηριστικό ότι τριάντα σχεδόν χρόνια μετά από τη σύνθεση της *Κατάρας της Αθηνάς*, το 1842, ο βυρωνικός λόγος ευτύχησε ν' ακουσθεί μπροστά στον Παρθενώνα από τα χείλη του τότε Γεν. Γραμματέα της Αρχαιολογικής Εταιρείας Αλέξανδρου Ρίζου Ραγκαβή και αφορούσε στην καταδίκη της πράξης του Έλγιν, τον οποίον αποκάλεσε «αρχαιοκάπηλο», λέξη που για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκε στη γλώσσα μας. Από τον ίδιο ακούσθηκε και η πρώτη επίσημη ελληνική διαμαρτυρία για την ιεροσυλία από τη νεοσύστατη τότε Αρχαιολογική Εταιρεία.

Το 1891, ο Καβάφης πήρε θέση υπέρ της επιστροφής των αρχαίων, στο πλαίσιο της ενημέρωσης του ελληνικού κοινού που έκανε μέσω του τύπου για τη μεγάλη διαμάχη που είχε ξεσπάσει στην Αγγλία για τον επαναπατρισμό των αρχαιοτήτων, μεταξύ του φιλοσόφου και ιστορικού Frederic Harrison και του εκδότη του περιοδικού *The Nineteenth Century* Knowles, οι οποίοι στα πυρά της αντιπαράθεσης χρησιμοποίησαν και τον Byron. Τότε, ο Καβάφης υποστήριξε μεταξύ άλλων ότι: « η τιμιότης είναι η καλύτερα πολιτική και τιμιότης εις την περίπτωσιν των Ελγινείων σημαίνει απόδοσιν» και διεμήνυσε ότι: « ο θάνατος των πολιτικών και διεθνών ζητημάτων είναι η λήθη».

Από νομικής πλευράς πρώτος μελέτησε το θέμα της αφαίρεσης των αρχαιοτήτων της Ακρόπολης στα πλαίσια του διεθνούς δικαίου ο Στυλιανός Σεφεριάδης, πατέρας του Σεφέρη, ως καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου και υποστήριξε την επιστροφή τους όχι μόνο με νομικά, αλλά και με ηθικά και καλλιτεχνικά επιχειρήματα, το 1932. Ο λόγος του εμπεριέχει απηχήσεις της βυρωνικής φιλελληνικής ποίησης. Και τούτο, γιατί όντας ο ίδιος και ποιητής είχε μεταφράσει σε έμμετρο λόγο και είχε δημοσιεύσει το 1924 με το ψευδώνυμο Στέφανος Μύρτας μεγάλο μέρος από τη φιλελληνική ποίηση του Byron στο βιβλίο του με τίτλο: *Τα τραγούδια του για την Ελλάδα*. Σ' αυτό περιέχεται η μετάφραση της *Κατάρας της Αθηνάς*, την οποίαν έχει εγκωμιάσει ο Παλαμάς.

Δεν θα αναφερθώ σε άλλους Έλληνες συγγραφείς, γιατί είναι μακρύς ο κατάλογος των συγγραφέων στα έργα των οποίων απαντούν απηχήσεις του βυρωνικού λόγου για τις αρχαιότητες της Ακρόπολης. Οφείλω ωστόσο να αναφερθώ σε δύο εξέχουσες προσωπικότητες της

αγγλικής διπλωματίας και πολιτικής, που συνδέονται άμεσα με τον Byron. Ο ένας είναι ο διπλωμάτης Harold Nicolson, ο οποίος, το 1924, κατά την επέτειο της 100ετίας από το θάνατο του Byron, υπηρετούσε στην Αγγλική Πρεσβεία στην Αθήνα και συγκέντρωνε παράλληλα ιστορικό υλικό για το βιβλίο του με τίτλο: *Byron. The Last Journey, April 1823-1824*.

Τότε υπέβαλε στον προϊστάμενό του Υπουργό των Εξωτερικών Ramsay MacDonald, που ήταν συγχρόνως και Πρωθυπουργός, την πρόταση να επιστρέψουν στην πατρίδα τους την Καρυάτιδα και τον κίονα του Ερεχθείου για να τιμήσουν τον Byron. Η πρόταση δεν ευτύχησε λόγω της αδιάλλακτης αγγλικής πολιτικής. Ο Nicolson όμως συνέχισε έκτοτε να υπερασπίζεται όσο ζούσε το θέμα της επιστροφής των αρχαιοτήτων, με πολλές δημοσιεύσεις και παρεμβάσεις στον τύπο μέχρι και τη δεκαετία του 1960.

Ο δεύτερος Άγγλος, από τον πολιτικό όμως χώρο, είναι ο Michael Foot, πρώην αρχηγός των εργατικών, ο οποίος το 1986 με την ευκαιρία της προετοιμασίας των εορτών που θα έκαναν στην Αγγλία, το 1988, για τα 200 χρόνια από τη γέννηση του Byron, πρότεινε στη Βουλή των Κοινοτήτων να ικανοποιήσει, για τον καλύτερο εορτασμό του Άγγλου ποιητή, το ελληνικό αίτημα της επιστροφής των Μαρμάρων του Παρθενώνα, που είχε καταθέσει στην UNESCO από το 1982 η Μελίνα Μερκούρη. Τόνισε τότε ο Foot με έμφαση τα εξής: *«Ένα από όσα θα εορτάσουμε το 1988 είναι το πνεύμα με το οποίο ο Byron ατένιζε το μέλλον και προέβλεπε για την πατρίδα μας ένα ρόλο διαφορετικό απ' αυτόν που υποδυόμασταν τότε. Προσδοκούσε μία εποχή, όπου η πατρίδα μας δεν θα μιλούσε εν ονόματι της αυτοκρατορικής εξουσίας. Προσδοκούσε τον καιρό όπου θα μπορούσαμε να επιδείξουμε την κοινή*

κληρονομιά μας, μαζί με όλες εκείνες τις άλλες χώρες». Αλλά και η πρόταση αυτή δεν ευτύχησε. Έκτοτε και επί μία 20ετία έως το 2009, παρατηρείται μεγάλη κινητικότητα για την επίλυση του εθνικού θέματος, το οποίο δεν είναι μόνο πολιτικό αλλά εξελίσσεται και σε πολιτιστικό. Αυτή η σημαντική εξέλιξη οφείλεται στο γεγονός της μεταστροφής της βρετανικής κοινής γνώμης υπέρ της επιστροφής των αρχαιοτήτων, όπως έχουν δείξει οι αλληπάλληλες δημοσκοπήσεις των τελευταίων χρόνων.

Ίσως εδώ αξίζει να αναφερθεί ότι από το 2000 και ενώ ήταν σε εξέλιξη η κατασκευή του νέου Μουσείου της Ακρόπολης, η Ελληνική Κυβέρνηση έκανε πρόταση να δοθούν τα γλυπτά του Παρθενώνα στην Ελλάδα ενόψει των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004, με μακροχρόνιο δανεισμό, προσφέροντας σε αντάλλαγμα άλλες αρχαιότητες επίσης με δανεισμό. Η απάντηση του Βρετανικού Μουσείου ήταν αρνητική.

Ακόμη, αξίζει να αναφερθεί ο φιλελληνισμός του Βρετανού Βουλευτή Richard Allan, ο οποίος πέραν των άλλων σχετικών ενεργειών του ξεκίνησε στις 16 Ιανουαρίου 2004 την «Εκστρατεία Παρθενώνας 2004». Η Εκστρατεία αυτή, με περισσότερους από 100 βουλευτές, προσωπικότητες και Ακαδημαϊκούς της Μεγάλης Βρετανίας, είχε στόχο να κινητοποιήσει τους Βρετανούς πολίτες να ασκήσουν πιέσεις προς τους εκπροσώπους τους για να ψηφίσουν υπέρ του επαναπατρισμού. Ο ίδιος δήλωσε ότι: *« Η επιστροφή των Μαρμάρων είναι ζήτημα ηθικής. Αν μη τι άλλο θα έπρεπε τα Μάρμαρα να επιστραφούν για λόγους ευαισθησίας. Τα γλυπτά αυτά είναι πηγή ηθικής υπερηφάνειας και στοιχείο της εθνικής ταυτότητας των Ελλήνων».*

Το 2008, το κτήριο του Νέου Μουσείου της Ακρόπολης ήταν έτοιμο και εγκαινιάσθηκε τον Ιούνιο 2009, με στόχο να προβάλλει όχι μόνον τα εκθέματά του, αλλά συγχρόνως και το τι του λείπει, ασκώντας έτσι πιέσεις στο Βρετανικό Μουσείο και καταρρίπτοντας το ισχυρότατο έως τότε επιχείρημα των Βρετανών ότι δεν υπάρχει στην Ελλάδα κατάλληλο μουσείο για να στεγάσει τις αρχαιότητες του Παρθενώνα.

Και πάλι αντέδρασε αρνητικά το Βρετανικό Μουσείο, δηλώνοντας ότι: *«αυτό παρουσιάζει ένα μοναδικό πανόραμα του παγκόσμιου πολιτισμού και τα γλυπτά του Παρθενώνα είναι αναπόσπαστο μέρος αυτού, αγνοώντας το ελληνικό αίτημα ότι: « τα γλυπτά του Παρθενώνα που βρίσκονται στο Βρετανικό Μουσείο αποτελούν ένα αναπόσπαστο μέρος ενός κτηρίου, που όταν ενωθούν με τα εναπομείναντα γλυπτά του Παρθενώνα αφηγούνται μία ιστορία, την Πομπή των Παναθηναίων».* Έκτοτε όμως το ελληνικό κράτος δεν έκανε καμία άλλη αξιοσημείωτη κίνηση.

Κατά τη διάρκεια αυτής της κρίσιμης περιόδου για τη χώρα, οι φιλέλληνες κάλυψαν εν μέρει το χαμένο χρόνο. Η Διεθνής Επιτροπή για την Επιστροφή των Μαρμάρων έστειλε ανοικτή επιστολή στον Βρετανό Πρωθυπουργό Cameron για τον επαναπατρισμό των αρχαιοτήτων. Πολλές επιτροπές σε άλλες χώρες κινητοποιούνται προς την ίδια κατεύθυνση. Ο Βρετανός συγγραφέας, σκηνοθέτης, ηθοποιός και αρθρογράφος Stephen Fry, ένας φιλέλληνας, προκειμένου να ασκήσει πίεση στο Βρετανικό Κοινοβούλιο για την επιτάχυνση της επιστροφής των γλυπτών του Παρθενώνα, πρότεινε *«να διορθώσει η Βρετανία ένα μεγάλο λάθος με την ευκαιρία των Ολυμπιακών Αγώνων του Λονδίνου, το 2012 και να αποδώσει τα αριστουργήματα του 5ου αιώνα π.Χ... Ποια*

μεγαλύτερη χειρονομία θα μπορούσε να γίνει προς την Ελλάδα με τις φοβερές οικονομικές δυσκολίες που βιώνει;

Αλλά ο Άγγλος ποιητής δεν είναι μόνον επίκαιρος ως κατήγορος της καταστροφής του Παρθενώνα και του ανεπίλυτου εθνικού ζητήματος της επιστροφής των Μαρμάρων, είναι επίκαιρος στην παρούσα πολυδιάστατη παγκόσμια κρίση, με συνέπειες που υφίσταται και η χώρα μας, με τον παρθενικό του λόγο στη Βουλή των Λόρδων, 200 ακριβώς χρόνια πριν, στις 27 Φεβρουαρίου 1812. Με το λόγο του αυτό ο Byron υποστήριξε τους εξεγερμένους κλωστοϋφαντουργούς του Nottingham, τους γνωστούς Λουδδίτες, οι οποίοι κατέστρεφαν τις μηχανές που έπαιρναν τη δουλειά τους και τους οδηγούσαν σε μεγάλη ανεργία. Ο Byron μαχόμενος ενάντια στην κοινωνική αδικία και υπέρ των αδυνάτων, ήταν ο μόνος που καταψήφισε το Νομοσχέδιο που προέβλεπε τη θανατική καταδίκη των Λουδδιτών που κατέστρεφαν τις μηχανές.

Αντιλαμβάνεται κανείς, διαβάζοντας τον ίδιο αυτό λόγο, που κυκλοφόρησε στα ελληνικά πρόσφατα από το *Σύνδεσμο Μπάιρον για το Φιλελληνισμό και τον Πολιτισμό*, πόσο επίκαιρος είναι με όσα άσχημα συμβαίνουν στη χώρα μας αλλά και διεθνώς, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης.

Είναι φανερό ότι τα μηνύματα που μεταφέρουν η ποίηση, οι ιδέες και η εθελουσία του φιλέλληνα ποιητή και «Πολίτη του Κόσμου», όπως αυτοπροσδιοριζόταν ο Byron, είναι διαχρονικά και

πάντα επίκαιρα, γιατί ο βυρωνικός λόγος διαπνέεται από τις πανανθρώπινες αρχές της ηθικής, της δικαιοσύνης και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, όπως και της προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και του περιβάλλοντος.